

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β΄

Opening considerations

Greeting

1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ* διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·†
 2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Praise for deliverance

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως,
 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ‡ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.
 5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ§ Χριστοῦ περισσεύει* καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ

* 1:1 ιησου χριστου f³⁵ A [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 p⁴⁶ κB [3%] NU † 1:1 ["In all Achaia"—Paul obviously intended that his letter have a wide distribution.] ‡ 1:4 επι *rell* | εν C [20%] OC § 1:5 του f³⁵ p⁴⁶ κA,B,C [95%] RP,HE,CP,NU | — [5%] OC,TR

* 1:5 περισσευει *rell* | περισσευη [1%] CP

τῶν αὐτῶν[†] παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν ⁷ (καί, ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν)· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας,[‡] εἰδότες ὅτι ὡσπερ[§] κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.

⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν* ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν, ὑπὲρ δύναμιν,[†] ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς[‡] καὶ τοῦ ζῆν. ⁹ Ἀλλὰ[§] αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι* τοὺς νεκρούς· ¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ ρύεται·[†] εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι[‡] καὶ ἔτι ρύσεται,

[†] **1:6** αυτων *rell* | αυτου [30%] | αυτω [1%] | — [1%]
[‡] **1:7** και σωτηριας της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων ειτε παρακαλουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας **f**³⁵ (90.6%) RP,HE,OC,CP | 1-13,21-28,14-20 (1%) TR | 3-28 B (1.2%) | 1 2,21 26,3-20 κA,C (4.7%) NU | 1-20 (0.5%) | 3-20 (0.8%) | 1-2,21-26,3-9 **ϕ**⁴⁶ (0.3%) | four further variations (0.8%) **§ 1:7** ωσπερ **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | ως κA,B,C [3.5%] NU | οι [0.5%] * **1:8** ημιν **f**³⁵ (90.6%) RP,HE,OC,TR,CP | — κA,B,C (8.8%) NU | υμιν (0.7%) † **1:8** εβαρηθημεν υπερ δυναμιν **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 231 κA,B,C [5%] NU ‡ **1:8** ημας *rell* | υμας [1%] CP **§ 1:9** αλλα *rell* | αλλ κA,C [10%] CP * **1:9** εγειροντι **f**³⁵ (κ)A,B,C [88%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | εγειραντι **ϕ**⁴⁶ [11.5%] | εγιροντα [0.5%] † **1:10** και ρυεται **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 ρυσεται **ϕ**⁴⁶ κB,C [3%] NU | — A [1%] ‡ **1:10** οτι **f**³⁵ κA,C [93%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — **ϕ**⁴⁶ B [7%]

11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει· ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῆ, ὑπὲρ ὑμῶν. §

A change of plans

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν· τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότῃ καὶ εἰλικρινεῖα* Θεοῦ, † οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ‡ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε 14 (καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους) ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου § Ἰησοῦ.*

15 Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν τὸ πρότερον † (ἵνα

§ 1:11 ὑμων f³⁵ ϣ⁴⁶B [75%] RP,HE,CP | ημων κA,C [25%] OC,TR,NU * 1:12 ειλικρινεια f³⁵ [25%] | ειλικρινεια [60%] RP,HE,OC,TR,CP | ειλικρινια [5%] | 1 του ϣ⁴⁶B [7%] NU | ειλικρινια του κA,C [3%] † 1:12 θεου f³⁵ κA,C [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 και ϣ⁴⁶ B [3%] [NU] ‡ 1:13 και f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ⁴⁶ κA,B,C [4%] NU § 1:14 κυριου f³⁵ ϣ^{46v} A,C [92%] RP,HE,OC,TR | 1 ημων κB [8%] CP[NU] * 1:14 ιησου *rell* | 1 χριστου [15%] CP † 1:15 προς υμας ελθειν το προτερον f³⁵ (21.6%) | 1235 (2.3%) OC,TR | 123 κ (0.3%) | 31245 (61.1%) RP,HE,CP | 3125 (4%) | 45123 (1.5%) | 5123 A,B,C (7%) NU | 5312 (1.7%) | two further variations (0.3%) (The only real question here is the position of ελθειν, before or after προς υμας—note that all the early MSS agree with f³⁵ about that.)

δευτέραν χάριν ἔχητε),‡ 16 καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν[§] εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ'^{*} ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. 17 Τοῦτο οὖν βουλευόμενος,[†] μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρία ἐχρησάμην; Ἦ ἂν βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἧ παρ' ἐμοὶ τὸ <ναί, ναὶ> καὶ τὸ <οὔ, οὔ>; 18 Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο‡ <ναὶ> καὶ <οὔ,> 19 ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ[§] Υἱός, Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς—δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου—οὐκ ἐγένετο <ναὶ> καὶ <οὔ.> Ἀλλά, <ναὶ> ἐν αὐτῷ γέγονεν, 20 ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι^{*} Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ[†] <ναί>· καὶ ἐν αὐτῷ‡ τὸ[§] <ἀμήν>, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι'^{*} ἡμῶν. 21 Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν[†] εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός, 22 ὁ‡ καὶ

‡ **1:15** εχητε **f**³⁵ A [97%] RP,HE,OC,TR,CP | σχητε **κ**B,C [3%] NU
[§] **1:16** διελθειν **f**³⁵ (**κ**)B,C [85%] RP,HE,OC,TR,NU | ελθειν [13%]
 CP | απελθειν A [2%] * **1:16** υφ *rell* | αφ **φ**⁴⁶ [12%] † **1:17**
 βουλευομενος **f**³⁵ [80%] RP,HE,TR,CP | βουλομενος **φ**⁴⁶ **κ**A,B,C
 [20%] OC,NU ‡ **1:18** εγενετο **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP |
 εστιν **φ**⁴⁶ **κ**A,B,C [3%] NU [§] **1:19** γαρ του θεου **f**³⁵ [90%]
 RP,HE,OC,TR,CP | 231 **κ**A,B,C [4%] NU | 213 **φ**⁴⁶ | 13 [0.5%]
 | long omission [5%] * **1:20** επαγγελια **f**³⁵ **φ**⁴⁶ **κ**B,C [80%]
 RP,HE,OC,TR,NU | 1 του A [20%] CP † **1:20** το *rell* | τω
f^{35pt} [10%] | — **φ**⁴⁶ [0.5%] ‡ **1:20** και εν αυτω **f**³⁵ (90.8%)
 RP,HE,OC,TR,CP | και δι αυτου **φ**⁴⁶ (1.3%) | διο και δι αυτου
κA,B,C (6.7%) NU | three conflations (0.8%) | three other variants
 (0.5%) [§] **1:20** το *rell* | τω **f**^{35pt} [10%] | — **κ** [0.5%] * **1:20**
 δι *rell* | — C [10%] † **1:21** ημας συν υμιν *rell* | υμας 2 ημιν C
 [5%] CP | 12 ημιν [4%] ‡ **1:22** ο *rell* | — **κ**A,C [10%]

σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα§
τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

The change explained

²³ Ἐγὼ δέ, μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι,
ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν
οὐκέτι ἤλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ (Οὐχ ὅτι
κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί
ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει
ἐστήκατε.)

2

¹ Ἐκρίνα δὲ* ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν
λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν.† ² Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ
ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν‡ ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ
λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ Καὶ ἔγραψα ὑμῖν§ τοῦτο
αὐτὸ ἵνα μὴ, ἐλθὼν, λύπην* ἔχω† ἀφ' ὧν ἔδει
με χαίρειν, πεποιθῶς ἐπὶ πάντα ὑμᾶς ὅτι ἡ
ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.

About the first letter

⁴ Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς
καρδίας ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρῶν,
οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα

§ 1:22 αρραβωνα *rell* | αραβωνα *KA* [10%] | αρραβονα [3%]
* 2:1 δε **f**³⁵ *KA,C* [98%] *RP,HE,OC,TR,CP* | γαρ **ϕ**^{46B} [2%] *NU*
† 2:1 εν λυπη προς υμας ελθειν **f**³⁵ *KA,B,C* [95%] *RP,HE,CP,NU*
| 51234 [3.5%] *TR* | 12534 **ϕ**^{46v} [1.5%] *OC* ‡ 2:2 εστιν
f³⁵ [99%] *RP,HE,OC,TR,CP* | — *KA,B,C* [1%] *NU* § 2:3 υμιν **f**³⁵
[97%] *RP,HE,OC,TR,CP* | — **ϕ**⁴⁶ *KA,B,C* [3%] *NU* * 2:3 λυπην **f**³⁵
ϕ⁴⁶ *KA,B,C* (90.2%) *RP,HE,OC,TR,NU* | 1 επι 1 (5.5%) | 1 επι λυπη
(3.8%) *CP?* | λυπη (0.5%) † 2:3 εχω **f**³⁵ *C* [95%] *RP,HE,OC,TR* |
σχω **ϕ**⁴⁶ *KA,B* [5%] *CP,NU*

γνώτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. ⁵ Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰᾠ ἀπὸ μέρους (ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ) πάντας ὑμᾶς. ⁶ Ἰκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε, τούναντίον, μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. ⁸ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.

⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα· ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ Ὡ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ·§ καὶ γὰρ ἐγώ, εἴ τι κεχάρισμαι ὦ,* κεχάρισμαι δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

An afterthought

¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν Κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ† μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

We have a glorious ministry

A fragrance of life

‡ 2:5 ἀλλα *rell* | αλλ [15%] TR § 2:10 καὶ ἐγώ **f**³⁵ C [95%] RP,HE,OC,TR,CP | καγώ **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B [5%] NU * 2:10 εἰ τι κεχαρισμαι ω **f**³⁵ (83.7%) RP,HE,OC,TR,CP | 123 (9.8%) [this variant also omits the following κεχαρισμαι] | 4312 (1.5%) | ο 312 **ϕ**⁴⁶ **κ**B (1.5%) NU | ο καὶ χορισμαι 12 A,C (1.2%) | 12 καὶ χαρισμαι 4 (0.8%) | three other variants (1.5%) † 2:13 τω *rell* | το [11%] | του **κ** [1%]

14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. 15 Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ, ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις — 16 οἷς μὲν ὀσμῆ[‡] θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμῆ ζωῆς εἰς ζωὴν—καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; 17 Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ λοιποί,[§] καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας,* ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ κατενώπιον τοῦ[†] Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3

An aside

¹ (Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ* μὴ χρῆζομεν,[†] ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν;[‡] ² Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· ³ φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ,

[‡] **2:16** ὀσμῆ **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 εκ **ϕ**⁴⁶ **κA,B,C** [3%] NU (Twice.) **§ 2:17** λοιποὶ **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ (53.5%) RP,HE,OC,CP | πολλοὶ **κA,B,C** (46.2%) TR,NU | conflation (0.3%) * **2:17** εἰλικρινείας **f**³⁵ [25%] | εἰλικρινείας (B) [58%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | εἰλικρινείας C [15.5%] | ἰλικρινείας (**ϕ**⁴⁶) **κA** [1.5%] † **2:17** κατενώπιον τοῦ **f**³⁵ (89.6%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 (4.7%) | κατεναντι **ϕ**⁴⁶ **κA,B,C** (3.4%) NU | κατεναντι 2 (2%) | conflation (0.3%) * **3:1** εἰ **f**³⁵ A [80%] RP,HE,OC,TR,CP | η **ϕ**⁴⁶ **κB,C** [20%] NU † **3:1** χρῆζομεν *rell* | χρῆζομεν [8%] | χρῆιζομεν [3%] | χρῆιζομεν [2%] | two other variants [1%] [‡] **3:1** συστατικῶν **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ **κA,B,C** [5%] NU

διακονηθεῖσα ὑφ’ ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ’ ἢ ἐν πλαξίν καρδίαις* σαρκίνας.†)

Competent ministers

⁴ Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· ⁵ οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ’ ἐαυτῶν λογίσασθαί τι‡ ὡς ἐξ ἐαυτῶν, ἀλλ’ ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ — ⁶ ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης· οὐ γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, ἢ τὸ δὲ Πνεῦμα ζωοποιεῖ.

A greater glory

⁷ Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου, ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν* λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ—ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέος† διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ (τὴν καταργουμένην)— ⁸ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;

---

§ 3:3 αλλ *rell* | ἀλλα OC, some TRs * 3:3 καρδιας **f**³⁵ κ A, B, C [80%] RP, HE, OC, CP, NU | καρδιας [20%] TR † 3:3 σαρκίνας *rell* | σαρκίνας CP ‡ 3:5 ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ’ ἐαυτῶν λογίσασθαί τι **f**³⁵ [95%] RP, HE, OC, TR, CP | 125634 A [1.5%] | 341256 (p⁴⁶) κ (B)(C) [3%] NU | two other variants § 3:6 ἀποκτενεῖ **f**³⁵ p⁴⁶ κ A, C [60%] RP, HE, CP | ἀποκτενεῖ [35%] OC, NU | ἀποκτενεῖ B [5%] TR * 3:7 ἐν **f**³⁵ [97%] RP, HE, OC, TR, CP | — p⁴⁶ κ A, B, C [3%] NU † 3:7 μωυσεος **f**³⁵ [35%] CP | μωυσεως p⁴⁶ κ B, C [55%] RP, HE, OC, NU | μωυσεως A [10%] TR

9 Εἰ γὰρ ἡ † διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει§ ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν* δόξη. 10 Καὶ γὰρ οὐ† δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, εἵνεκεν‡ τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης — 11 εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξη.

12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα — 13 καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς,§ ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ,* πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσει τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. 14 Ἀλλ',† ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν, ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον‡ τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. 15 Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα§

---

† 3:9 η f³⁵ B [95.5%] RP,HE,OC,TR,CP | τη ϣ⁴⁶ κA,C [3%] NU | — [1.5%] § 3:9 περισσευει f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B,C [96%] RP,HE,OC,TR,NU | περισσευσει [3%] CP | two other variants [1%] * 3:9 εν f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ⁴⁶ κA,B,C [2%] NU † 3:10 ου f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B,C [95%] RP,HE,CP,NU | ουδε [5%] OC,TR ‡ 3:10 εινεκεν f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B [43%] CP,NU | ενεκεν C [57%] RP,HE,OC,TR § 3:13 μωυσης f³⁵ κB,C [88%] RP,HE,OC,CP,NU | μωσης A [12%] TR * 3:13 εαυτου f³⁵ κ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | αυτου A,B,C [10%] NU † 3:14 αλλ *rell* | αλλα B,NU | — ϣ⁴⁶ has a long lacuna ‡ 3:14 σημερον f³⁵ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 ημερας ϣ⁴⁶ κA,B,C [10%] NU § 3:15 ηνικα f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 αν κA,B,C [5%] NU | 1 εαν ϣ⁴⁶

ἀναγινώσκειται* Μωσῆς,† κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. 16 Ἦνίκα δ' ἂν‡ ἐπιστρέψῃ§ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. 17 Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ* ἐλευθερία. 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

4

But it isn't easy

1 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν.* 2 Ἀλλά,† ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες‡ ἐαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 3 Εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν

* **3:15** ἀναγινωσκειται **f**³⁵ [88%] RP,HE,OC,TR,CP | ἀναγινωσκηται A,C [10%] NU | ἀναγεινωσκηται **ϕ**⁴⁶κΒ | ἀναγινωσκητε [1%] † **3:15** μωσης **f**³⁵ A [40%] TR | μωσης **ϕ**⁴⁶κΒ,C [60%] RP,HE,OC,CP,NU ‡ **3:16** δ αν **f**³⁵ B [96%] RP,HE,OC,TR,CP | δε εαν **ϕ**⁴⁶κΑ [1%] NU | δε C [2%] | δε 2 [1%] § **3:16** επιστρεψη *rell* | επιστρεπει [18%] * **3:17** εκει **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶κΑ,B,C [2%] NU * **4:1** εκκακουμεν **f**³⁵ C [97%] RP,HE,OC,TR,CP | εγκακουμεν κΑ,B [2%] NU | ευκακουμεν **ϕ**⁴⁶ [1%] † **4:2** αλλα *rell* | αλλ [20%] OC,TR ‡ **4:2** συνιστωντες **f**³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | συνιστανοντες **ϕ**⁴⁶Β [2.5%] NU | συνισταντες κC [3%] | συνιστοντες [0.5%]

κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ ἀνγάσαι αὐτοῖς § τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.*

⁵ Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν † Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι ‡ ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ § Χριστοῦ. ⁷ Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν — ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· ⁹ διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου* Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ Αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς, οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν.

§ 4:4 αυτοῖς f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κA,B,C [3%] NU * 4:4 θεου f³⁵ p⁴⁶ κA,B,C [78%] RP,HE,OC,TR,NU | 1 του αορατου [22%] CP † 4:5 χριστον ιησουν f³⁵ B [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 p⁴⁶ κA,C [3%] NU ‡ 4:6 λαμψαι f³⁵ C [98.5%] RP,HE,OC,TR,CP | λαμψει p⁴⁶ κA,B [1.5%] NU § 4:6 ιησου f³⁵ p⁴⁶ κC [98.5%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — A,B [0.5%] | χριστου 1 [1%] * 4:10 κυριου f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κA,B,C [5%] NU

12 Ὡστε, ὁ μὲν[†] θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

Momentary affliction, eternal glory

13 Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, «Ἐπίστευσα· διὸ ἐλάλησα,» καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ[‡] Ἰησοῦ ἐγερεῖ[§] καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.* 15 Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν[†] περισσεύσῃ[‡] εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν[§]—ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται,* ἀλλ' ὁ ἔσωθεν[†] ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα— 17 τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

† 4:12 μὲν f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — φ⁴⁶(κ)A,B,C [4%] NU ‡ 4:14 διὰ f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | σὺν φ⁴⁶κB,C [4%] NU § 4:14 ἐγερει f³⁵ φ⁴⁶κB,C [87%] RP,HE,OC,TR,NU | ἐξεγερει [13%] CP * 4:14 ὑμιν *rell* | ἡμιν [15%] † 4:15 εὐχαριστιαν *rell* | εὐχαριστησαν [13%] ‡ 4:15 περισσευση *rell* | περισσευει [9%] | περισσευσει [10%] | περισσευει [2%] § 4:16 εκκακουμεν f³⁵ C [98%] RP,HE,OC,TR,CP | εγκακουμεν (φ⁴⁶)κB [2%] NU * 4:16 διαφθειρεται f³⁵ φ⁴⁶κB(C) [78%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | φθειρεται [22%] † 4:16 εσωθεν f³⁵ [85%] RP,HE,OC,TR | εσω [10%] CP | εσω ημων φ⁴⁶κB,C [4%] NU | 1 ημων [1%]

5

We live by faith

¹ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῆ, οἰκοδομῆν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν (οἰκίαν ἀχειροποίητον), αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες. ³ εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι* οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνεῖ στενάζομεν βαρούμενοι—ἐφ' ὧ † οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι· ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

⁵ Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ καὶ‡ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος. ⁶ Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ⁷—διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους— ⁸ θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον. ⁹ Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα (εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες) εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ Τοὺς

* **5:3** ενδυσαμενοι **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κ**^{B,C} [99%] RP,HE,OC,TR,CP | εκδυσαμενοι D,NU | εκλυσαμενοι [0.5%] † **5:4** εφ ω **f**³⁵ **κ**^{B,C} [95%] RP,HE,OC,CP,NU | επειδη [5%] TR (Just for the record, **f**³⁵ has ω [no aspiration]—since the εφ indicates that the following vowel is aspirated, they were just saving ink, avoiding the redundancy.) ‡ **5:5** και **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ **κ**^{B,C} [3%] NU

γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται§ ἕκαστος τὰ διὰ* τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.† 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν.

Why Christ died

Θεῶ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. 12 Οὐ γὰρ‡ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ§ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος* ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους† καὶ οὐ‡ καρδίᾳ.

13 Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῶ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. 14 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο· ὅτι εἰ§ εἶς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ πάντων* ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

We are Christ's ambassadors

§ 5:10 κομισθῆται *rell* | κομισθε [7%] CP | εκομισθηται *x* | κομηθηται [15%] * 5:10 διὰ *rell* | ἰδία *ϕ*⁴⁶ CP † 5:10 κακόν *f*³⁵ *ϕ*⁴⁶ B (94.2%) RP,HE,OC,TR,CP | φαυλον *κC*,048 (4.7%) NU | four other variants (1.2%) ‡ 5:12 γὰρ *f*³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — *ϕ*⁴⁶ *κB,C* [3%] NU § 5:12 ἀλλὰ *rell* | ἀλλ [15%] CP * 5:12 καυχήματος *rell* | καυχῆσεως CP † 5:12 καυχωμένους *rell* | καυχομένων [17%] ‡ 5:12 οὐ *f*³⁵ C [95%] RP,HE,OC,TR,CP | οὐκ [1%] | μὴ ἐν *ϕ*⁴⁶ *κB* [4%] NU § 5:14 εἰ *f*³⁵ C [50%] RP,HE,OC,TR,CP | — *ϕ*⁴⁶ *κB* [50%] NU (OC has small print.) * 5:15 παντῶν *f*³⁵ [35%] | αὐτῶν *ϕ*⁴⁶ *κB,C* [55%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | αὐτῶν 1 [10%]

16 Ὡστε, ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα—εἰ δὲ† καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ‡ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν — 17 ὥστε, εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν· ἰδοῦ, γέγονεν καινὰ τὰ πάντα. § 18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ* Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, 19 ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσω† ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος‡ ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. Δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ· Καταλλάγητε τῷ Θεῷ. 21 Τὸν γὰρ § μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα* δικαιοσύνη Θεοῦ† ἐν αὐτῷ.

6

1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ* παρακαλοῦμεν μὴ

---

† 5:16 δε f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κB [2%] NU ‡ 5:16 αλλα *rell* | 1 και CP § 5:17 καινα τα παντα f³⁵ (56.3%) RP,HE,OC,TR | 231 (40.6%) CP | 1 p⁴⁶ κB,C,048 (2.3%) NU | five other readings (0.8%) * 5:18 ιησου f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κB,C [3%] NU † 5:19 καταλασσων *rell* | καταλασσων κ [20%] | καταλασων [1%] | καταλλασσων [1%] | καταλασων [1%] ‡ 5:19 θεμενος f³⁵ [45%] CP | 1 εν p⁴⁶ κB,C [55%] RP,HE,OC,TR,NU § 5:21 γαρ f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κB,C [3%] NU * 5:21 γενωμεθα f³⁵ p⁴⁶ κB,C [85%] RP,HE,OC,CP,NU | γινωμεθα [5%] TR | γενομεθα [10%] † 5:21 δικαιοσυνη θεου *rell* | 21 [11%] * 6:1 και *rell* | — [16%]

εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς, ² λέγει γάρ· «Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι.» Ἴδού, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος· ἰδού, νῦν ἡμέρα σωτηρίας.

What it costs to be Christ's ambassadors

³ (Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες† ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι ἐν ὑπομονῇ πολλῇ—ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις· ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι· ¹⁰ ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.)

An aside

¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. ¹² Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ

† **6:4** συνιστωντες f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | συνισταντες p⁴⁶ac [2%] NU | συνιστανοντες B [2%] | συνιστοντες [1%]

ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. ¹³ Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν (ὡς τέκνοις λέγω), πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

Separation is a 'must'

¹⁴ Μὴ γίνεσθε ἕτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία; Τίς δὲ‡ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῶ§ πρὸς Βελίαρ;* Ἡ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ὑμεῖς† γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε‡ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι· «Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι§ λαός.» ¹⁷ Διὸ «Ἐξέλθετε* ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε,» λέγει Κύριος, «καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς.» ¹⁸ Καί, «Ἔσομαι ὑμῖν εἰς Πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ† μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.»

7

¹ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ

‡ **6:14** τις δε **f**³⁵ [93%] RP,HE,OC,TR,CP | η 1 **ϕ**⁴⁶ κB,C [7%] NU
 § **6:15** χριστω **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | χριστου **ϕ**⁴⁶ κB,C [2%] NU * **6:15** βελιαρ *rell* | βελιαν [15%] | βελιαλ OC,CP
 † **6:16** υμεις **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ C [96%] RP,HE,OC,TR,CP | ημεις κB [4%] NU ‡ **6:16** εστε **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ C [93%] RP,HE,OC,TR,CP | εσμεν κB [4%] NU | εσται [3%] § **6:16** μοι **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | μου **ϕ**⁴⁶ κB,C [2%] NU * **6:17** εξελθετε **f**³⁵ [95%] RP,HE,TR,CP | εξελθατε **ϕ**⁴⁶ B,C [5%] OC,NU | εξελθαι κ † **6:18** εσεσθε *rell* | εσεσθαι [11%]

παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην* ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Titus, and the first letter

Introduction

² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ Οὐ πρὸς κατάκρισιν† λέγω, προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε, εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς· πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν. Πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάση τῇ θλίψει ἡμῶν.

Enter Titus

⁵ Καὶ γάρ, ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι—ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ⁶ Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ Θεός,‡ ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων§ ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με* μᾶλλον χαρῆσαι.

The effect of the first letter

⁸ Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι (εἰ καὶ μετεμελόμην), βλέπω

* **7:1** ἀγιωσυνην *rell* | ἀγιοσυνην [11%] | ἀγιωσυνης **ϕ**⁴⁶

† **7:3** ου προς κατακρισιν **f**³⁵ [97%] **RP,HE,OC,TR,CP** | 231

ϕ⁴⁶ **κB,C** [3%] **NU** ‡ **7:6** ο θεος *rell* | — **CP** § **7:7** αναγγελλων

rell | αναγγελων [6%] **CP** * **7:7** με *rell* | — [12%]

γὰρ[†] ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὦραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. ⁹ Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. Ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται,[‡] ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. §

¹¹ Ἴδου γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς,^{*} πόσῃν κατειργάσατο[†] ὑμῖν σπουδὴν — ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλ'[‡] ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' § ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοοὺς εἶναι ἐν^{*} τῷ πράγματι. ¹² Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν[†] τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν[‡] τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν § τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν^{*} πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ¹³ Διὰ τοῦτο

† 7:8 γὰρ f³⁵ κC [99.5%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — (ϕ⁴⁶)B [0.5%] ‡ 7:10 κατεργάζεται f³⁵ [98.5%] RP,HE,OC,TR,CP | εργαζεται ϕ⁴⁶ κB,C [1.5%] NU § 7:10 ἡ δε του κοσμου λυπη θανατον κατεργάζεται *rell* | — [14%] CP (A clear case of homoioteleuton.) * 7:11 υμας f³⁵ [86%] RP,HE,OC,TR,CP | ημας [12%] | — ϕ⁴⁶ κB,C [2%] NU † 7:11 κατειργασατο *rell* | 1 εν C [18%] CP ‡ 7:11 αλλ f³⁵ [27%] | αλλα ϕ⁴⁶ κA,B,C [73%] RP,HE,OC,TR,CP,NU § 7:11 αλλ f³⁵ [50%] TR | αλλα ϕ⁴⁶ κA,B,C [50%] RP,HE,OC,CP,NU * 7:11 εν f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — κB,C [4%] NU † 7:12 εινεκεν f³⁵ [65%] RP,HE,OC,TR,CP | ενεκεν κB,C [35%] NU ‡ 7:12 εινεκεν f³⁵ [65%] RP,HE,OC,TR,CP | ενεκεν κB,C [35%] NU § 7:12 εινεκεν f³⁵ [65%] RP,HE,OC,TR | ενεκεν ϕ⁴⁶ κB,C [35%] CP,NU * 7:12 ημων *rell* | υμων κ [14%]

παρακεκλήμεθα.

Titus again

Ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν, περισσοτέρως δὲ† μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ¹⁴ Ὅτι εἶ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλάλησαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ Καί, τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. ¹⁶ Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

The collection for the church in Jerusalem

8

The Macedonian example

¹ Γνωρίζομεν* δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεΐα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον† τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. ³ Ὅτι

† **7:13** τη παρακλησει υμων περισσοτερωσ δε **f**³⁵ [75%] TR | 1234 [2%] | 12534 [2%] | 51234 [17%] RP,HE,OC,CP | 512 ημων 4 κB(C) [3%] NU | 12 ημων 4 **ϕ**⁴⁶ * **8:1** γνωριζομεν *rell* | γνωριζω [23%] OC | γνωριζωμεν [2%] † **8:2** τον πλουτον **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | το πλουτος **ϕ**⁴⁶ κB,C [2%] NU

κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ‡ δύναμιν, ἀυθαίρετοι, ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς§ ⁵ —καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ (καὶ ἡμῖν, διὰ θελήματος Θεοῦ), ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ* εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ⁷ Ἄλλ' ὡσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε—πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν† ἀγάπῃ—ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

Christ's example

⁸ Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. ⁹ Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ἡμᾶς‡ ἐπτώχευσεν, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖα πλουτήσητε. ¹⁰ Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι (τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι). ¹¹ νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε—ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι

‡ **8:3** υπερ f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | παρα κB,C [2%] NU
 § **8:4** δεξασθαι ημας f³⁵ [30%] CP,TR | — ϕ⁴⁶ κB,C [70%] RP,HE,OC,NU * **8:6** επιτελεση rell | επιτελεσει [24%] † **8:7** υμων εν ημιν f³⁵ κC [90%] RP,HE,OC,TR,CP | ημων εν υμιν (ϕ⁴⁶)B [7%] NU | 12 υμιν [1.5%] | two other variants ‡ **8:9** ημας f³⁵ C [40%] | υμας ϕ⁴⁶ κB [60%] RP,HE,OC,TR,CP,NU

—ἐκ τοῦ ἔχειν ¹² (εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐάν[§] ἔχη* τις,† εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ[‡] οὐκ ἔχει). ¹³ Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ[§] θλίψις, ¹⁴ ἀλλ’ ἐξ ἰσότητος—ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα—ὅπως γένηται ἰσότης· ¹⁵ καθὼς γέγραπται· «Ο* τὸ πολὺ οὐκ ἐπλέονασεν, καὶ ὁ † τὸ ὀλίγον οὐκ ἡλαττόνησεν.»

When handling money, avoid criticism

¹⁶ Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι[‡] τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ Συνεπέμψαμεν δὲ μετ’ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ § ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· ¹⁹ οὐ μόνον δέ —ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ, τῇ διακονουμένῃ ὑφ’ ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ*

§ 8:12 καθὸ εαν **f**³⁵ B,C [30%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | καθὸ αν κ [3%] | καθ ὃ εαν [58%] | καθ ὃ αν [9%] * 8:12 εχη *rell* | εχει [13%] † 8:12 τις **f**³⁵ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | — κB,C [10%] NU ‡ 8:12 καθὸ *rell* | καθ ὃ [58%] [The meaning would appear to be virtually the same.] § 8:13 δε **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — κB,C [2%] NU * 8:15 ο *rell* | ω [1%] CP † 8:15 ο *rell* | ω [1%] CP | — [39%] ‡ 8:16 διδοντι **f**³⁵ κB(C)I [65%] RP,HE,OC,TR,CP | δοντι **ϕ**⁴⁶ [34%] NU | διδουντι [1%] § 8:18 ο *rell* | — [1%] CP * 8:19 αυτου **f**³⁵ κ [92%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — B,C [5%] | αυτην [3%] | — **ϕ**⁴⁶ has a long omission

τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ προθυμίαν ἡμῶν,†
 20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς‡ μωμήσῃται
 ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ’
 ἡμῶν· 21 προνοούμενοι§ καλὰ, οὐ μόνον
 ἐνώπιον Κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.
 22 Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν
 ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις
 σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον,
 πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς.* 23 Εἴτε ὑπὲρ
 Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός·
 εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
 δόξα Χριστοῦ. 24 Τὴν οὖν ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης
 ὑμῶν (καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν)
 εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε† εἰς‡ πρόσωπον τῶν
 ἐκκλησιῶν.

9

A little precaution

1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς
 τοὺς ἀγίους, περισσὸν μοί ἐστιν τὸ γράφειν
 ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἦν
 ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα

† 8:19 ἡμων f³⁵ κB,C [94%] RP,HE,OC,NU | υμων [6%] CP,TR |
 — ϣ⁴⁶ has a long omission ‡ 8:20 ημας rel | υμας [15%]
 § 8:21 προνοουμενοι f³⁵ (85.1%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 γαρ C
 (5.5%) | προνοουμεν γαρ ϣ⁴⁶κB (8.7%) NU | προνοουμεν (0.7%)
 * 8:22 υμας rel | ημας [14%] † 8:24 ενδειξασθε f³⁵ C [97.5%]
 RP,HE,OC,TR,CP | ενδεικνυμενοι B [1%] NU | ενδειξασθαι (κ)
 [1.5%] ‡ 8:24 εις f³⁵ κB,C [95%] RP,HE,OC,CP,NU | και 1 [5%]
 TR

παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ * ἐξ† ὑμῶν
 ζήλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ³ Ἐπεμψα δὲ
 τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ
 ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῆ ἔν τῳ μέρει τούτῳ, ἵνα
 καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι‡ ἦτε ⁴ —
 μὴ πως, ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες
 καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους,
 καταισχυρθῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ λέγωμεν§
 ὑμεῖς) ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.*
⁵ Ἀναγκαῖον οὖν ἠγησάμην παρακαλέσαι
 τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ
 προκαταρτίσωσιν τὴν προκατηγγελημένην†
 εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως
 ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς‡ πλεονεξίαν.

Kingdom economics

⁶ Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως
 φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων
 ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει.
⁷ Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται§ τῇ καρδίᾳ,
 μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἰλαρὸν γὰρ

* **9:2** ο **f**³⁵ C [99%] RP,HE,OC,TR,CP | το **ϕ**⁴⁶κΒ [1%]
 NU † **9:2** ἐξ **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶κΒ,C
 [3%] NU ‡ **9:3** παρεσκευασμενοι *rell* | παρασκευασμενοι
 [20%] | παρασκευασαμενοι [3%] § **9:4** λεγωμεν **f**³⁵ κΒ
 [93%] RP,HE,OC,TR,CP | λεγω **ϕ**⁴⁶C [1%] NU | λεγομεν [2%]
 | omit whole clause [4%] [homoioteleuton] * **9:4** της
 καυχησης **f**³⁵ (96.3%) RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶κΒ,C (3.7%)
 NU † **9:5** προκατηγγελημενην **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP |
 προεπηγγελημενην **ϕ**⁴⁶κΒ,C [3%] NU | κατηγγελημενην [1%]
 ‡ **9:5** ως **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶κΒ,C [95%] RP,HE,OC,CP,NU | ωσπερ [4%]
 TR | — [1%] § **9:7** προαιρειται **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP |
 προηρηται κΒ,C [1%] NU | προειρηται [2%] | four other variants
 [2%]

δότην ἀγαπᾶ ὁ Θεός. ⁸ Δυνατὸς* δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν ἀνάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν — ⁹ καθὼς γέγραπται· «Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα» — ¹⁰ ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα† τῷ σπεύρουσι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι,‡ καὶ πληθῦναι§ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ ἀυξῆσαι* τὰ γενήματα† τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἣτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. ¹² Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας‡ ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ ¹³ — διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης, δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας — ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν

* **9:8** δυνατος **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | δυνατει **p**⁴⁶ **κ**B,C [2%] NU † **9:10** σπερμα **f**³⁵ **κ**C [99%] RP,HE,OC,TR,CP | σπορον **p**⁴⁶ **B** [1%] NU ‡ **9:10** χορηγησαι **f**³⁵ (95%) RP,HE,OC,TR,CP | χορηγησει **p**⁴⁶ **κ**B,C,048 (5%) NU (This form, and the next two, have usually been taken as Optative, but I understand them to be Aorist Infinitive.) § **9:10** πληθουαι **f**³⁵ (95.5%) RP,HE,OC,TR,CP | πληθυνει **p**⁴⁶ **κ**B,048 (4.5%) NU | πληθυνη **C** * **9:10** αυξησαι **f**³⁵ **p**⁴⁶ (95.8%) RP,HE,OC,TR,CP | αυξησει **κ**B,C,048 (4.2%) NU † **9:10** γενηματα **f**³⁵ **p**⁴⁶ **κ**B,C [94%] RP,HE,OC,CP,NU | γεννηματα [6%] TR ‡ **9:12** λειτουργιας *rell* | λειτουργειας **C** [2%] CP

ὑπερβάλλουσιν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

¹⁵ Χάρις δὲ ἰσὺς τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Paul's defense of his apostolic authority

10

Weapons of spiritual warfare

¹ Αὐτὸς δὲ ἐγώ, Παῦλος, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος* καὶ ἐπεικειᾶς τοῦ Χριστοῦ (ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς). ² Δέομαι δέ, τὸ μὴ παρῶν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἣ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, ⁴ τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας† ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων· ⁵ λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ· καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ· ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

Paul is criticized

§ 9:15 δε f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κB,C [2%] NU
 * 10:1 πραοτητος f³⁵ C [98%] RP,HE,OC,TR,CP | πραυτητος κB [2%] NU † 10:4 στρατειας f³⁵ p⁴⁶ [77%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | στρατιας κB,C [23%]

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ'‡ ἐαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ. §
 8 Ἐάν τε* γὰρ καὶ† περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι‡ περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν (ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν § εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθάρεισιν ὑμῶν), οὐκ αἰσχυνηθήσομαι,
 9 ἵνα* μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 Ὅτι, «Αἱ μὲν ἐπιστολαί,»† φησὶν, «βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία‡ τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.» 11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἳοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

Proper limits for boasting

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἐαυτοὺς τισιν τῶν ἐαυτοὺς συνισταπόντων· ἀλλὰ § αὐτοί, ἐν ἐαυτοῖς ἐαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἐαυτοὺς ἐαυτοῖς, οὐ

‡ 10:7 αφ f³⁵ C [93%] RP,HE,OC,TR,CP | εφ ρ⁴⁶ κB [7%] NU
 § 10:7 χριστου f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | — ρ⁴⁶(κ)B,C [5%]
 NU * 10:8 τε f³⁵ κ [96%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — ρ⁴⁶B,C [4%]
 † 10:8 και f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — ρ⁴⁶κB,C [4%]
 NU ‡ 10:8 καυχησωμαι *rell* | καυχησομαι [15%] § 10:8 ημιν f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | ημων [2%] | — ρ⁴⁶κB,C [2%]
 NU * 10:9 ινα *rell* | 1 δε [7%] CP † 10:10 μεν επιστολαι f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 ρ^{46v}κB [2%] NU ‡ 10:10 παρουσία *rell* | παρησια CP § 10:12 αλλα *rell* | αλλ [17%]

συνιοῦσιν.* 13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ† εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ‡ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυθηῖναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, 16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα§ ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι (οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχήσασθαι).

17 «Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.»

18 Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν,* ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ'† ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

11

A godly jealousy

1 Ὅφελον* ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῆ ἀφροσύνη† ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλωῶ

* **10:12** συνιουσιν **f**³⁵ (92.3%) RP,HE,OC,TR,CP | συνιωσιν (1.8%) | συνιασιν **ϕ**⁴⁶ (4.7%) NU | συνισασιν **κ** (0.5%) | συνειασιν B | — (0.5%) † **10:13** ουχι **f**³⁵ [85%] RP,HE,OC,TR,CP | ουκ **ϕ**⁴⁶κB [15%] NU ‡ **10:15** δε *rell* | — [25%] § **10:16** υπερεκεινα *rell* | υπερεπεκεινα [5%] CP * **10:18** συνιστων **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | συνιστανων **ϕ**⁴⁶κB [5%] NU † **10:18** αλλ *rell* | αλλα **ϕ**⁴⁶B,NU * **11:1** οφελον *rell* | ωφελον [25%] † **11:1** τη αφροσυνη **f**³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | τι αφροσυνης **ϕ**⁴⁶κB [2%] NU | τι 2 [3%] | three other variants [1%]

γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζηλω,‡ ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ. ³ Φοβοῦμαι δὲ μή πως, ὡς ὁ ὄφεις Εὐάν ἐξηπάτησεν§ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτως φθαρή* τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος† τῆς εἰς τὸν Χριστόν. ⁴ Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνειχέσθε.‡

Paul ministered without charge

⁵ Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει—ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες§ ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑαυτὸν* ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβῶν ὀψώνιον πρὸς τὴν

‡ **11:2** θεου ζηλω **f**³⁵ **κ**B [95%] RP,HE,OC,TR,NU | 21 [5%] CP § **11:3** ευαν εξηπατησεν **f**³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 (κ)B [6%] NU * **11:3** ουτως φθαρη **f**^{35pt} (62.8%) RP,CP | ουτω **2 f**^{35pt} (24.2%) HE,OC,TR | 1 φθαρει (8.9%) | ουτω φθαρει (2.2%) | 2 **ϐ**⁴⁶ **κ**B (2%) NU (Note that the final sigma was by no means always dropped before a consonant.) † **11:3** απλοτητος **f**³⁵ (95%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 και της αγνοτητος **ϐ**⁴⁶ **κ**B (5%) [NU] ‡ **11:4** ηνειχεσθε **f**³⁵ [53%] RP,TR | ανειχεσθε κ [41%] HE,OC,CP | ανεχεσθε **ϐ**⁴⁶ B [1%] NU | ανειχεσθαι [4%] | five other variants [1%] § **11:6** φανερωθεντες **f**³⁵ (95.5%) RP,HE,OC,TR,CP | φανερωσαντες **κ**B (3.9%) NU | two other variants (0.5%) | part of a longer omission **ϐ**⁴⁶ * **11:7** εαυτον **f**³⁵ [22%] CP | εμαυτον **ϐ**⁴⁶ **κ**B,C [78%] RP,HE,OC,TR,NU

ὑμῶν διακονίαν, ⁹ καὶ παρῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθείς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός·† τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν‡ οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας. Καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν§ ἐτήρησα, καὶ τηρήσω.

Exposing deceivers

¹⁰ Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί· ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ Θεὸς οἶδεν. ¹² Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελούντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. ¹⁴ Καὶ οὐ θαυμαστόν,* αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. ¹⁵ Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

A little 'necessary' boasting

¹⁶ Πάλιν λέγω, μὴ τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. Εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρὸν τι† καυχῆσωμαι. ¹⁷ Ὁ λαλῶ, οὐ

† **11:9** ουδενος **f**³⁵ **p**⁴⁶ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | ουθενος **κ**B [3%] NU ‡ **11:9** προσανεπληρωσαν *rell* | πρωσανεπληρωσαν CP § **11:9** υμιν εμαυτον **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 (**p**⁴⁶)**κ**B [3%] NU | 2 [1%] * **11:14** θαυμαστον **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | θαυμα **p**⁴⁶**κ**B [4%] NU † **11:16** καγω μικρον τι **f**³⁵ **p**⁴⁶**κ**B [90%] RP,HE,OC,CP,NU | 231 [7%] TR | 132 [3%]

λαλῶ κατὰ Κύριον,‡ ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν^S σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι 19 (ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες.). 20 Ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον* δαίρει.† 21 Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν.‡

Ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ (ἐν ἀφροσύνη λέγω), τολμῶ κἀγώ. 22 Ἐβραῖοί εἰσιν; Κἀγώ. Ἰσραηλιταί εἰσιν; Κἀγώ. Σπέρμα Ἀβραάμ^S εἰσιν; Κἀγώ. 23 Διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; (παραφρονῶν λαλῶ) Ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,* ἐν θανάτοις πολλάκις 24 —ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα† παρὰ μίαν ἔλαβον· 25 τρις ἐρραβδίσθη·‡ ἅπαξ ἐλιθάσθη·

‡ 11:17 λαλω κατα κυριον f³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | 231 p⁴⁶κΒ [6%] NU § 11:18 την f³⁵ B [82%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶κ [18%] NU * 11:20 υμας εις προσωπον f³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | 231 p⁴⁶κΒ,I [6%] NU † 11:20 δαιρει f³⁵ [40%] CP | δερει p⁴⁶(κ)B [60%] RP,HE,OC,TR,NU ‡ 11:21 ησθενησαμεν f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | ησθενηκαμεν p⁴⁶κΒ [2%] NU § 11:22 αβρααμ f³⁵ [40%] | αβρααμ [60%] RP,HE,OC,TR,CP,NU * 11:23 εν πληγαις υπερβαλλοντως εν φυλακαις περισσοτερωσ f³⁵ (95.7%) RP,HE,OC,TR,CP | 456123 p⁴⁶Β (2.2%) NU | 126453 κ (0.5%) | long omissions (1.5%) | one other variant † 11:24 τεσσαρακοντα f³⁵ [99%] RP,HE,OC,TR,CP | τεσσερακοντα p⁴⁶κΒ [1%] NU ‡ 11:25 ερραβδισθη f³⁵ [45%] OC | εραβδισθη [55%] RP,HE,TR,CP,NU

τρὶς ἐναυάγησα (νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα)—²⁶ ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσση, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις·²⁷ ἐν§ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι —²⁸ χωρὶς τῶν παρεκτός, ἢ ἐπισύστασίς* μου† ἢ καθ' ἡμέραν,‡ ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.²⁹ Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

When I am weak, then I am strong

³⁰ Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου§ Ἰησοῦ Χριστοῦ* οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα† τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν,‡ πιάσαι με θέλων·§ ³³ καὶ

§ 11:27 ἐν f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϕ⁴⁶κΒ [2%] NU

* 11:28 επισυστασις f³⁵ [87%] RP,HE,OC,TR,CP | επιστασις ϕ⁴⁶κΒ [3%] NU | υποστασις [10%] † 11:28 μου f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | μοι ϕ⁴⁶κΒ [2%] NU ‡ 11:28 καθ' ἡμεραν *rell* | καθημέραν f³⁵ [20%] (I include this for the record, and so as not to lose sight of it, but since there is evidently no difference in meaning, I stay with the conventional pointing.) § 11:31 κυριου f³⁵ ϕ^{46v}κΒ [60%] RP,HE,CP,NU | 1 ημων [40%] OC,TR

* 11:31 χριστου f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — κΒ [4%] NU † 11:32 ἀρετα *rell* | ἀρετα NU ‡ 11:32 δαμασκηνων πολιν f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 κΒ [3%] NU § 11:32 θελων f³⁵ κ [99.5%] RP,HE,OC,TR,CP | — Β [0.5%] NU

διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ
τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12

A visit to the third heaven

¹ Καυχᾶσθαι δὴ* οὐ συμφέρει μοι.†
Ἐλεύσομαι γὰρ‡ εἰς ὀπτασίας καὶ
ἀποκαλύψεις Κυρίου. ² Οἶδα ἄνθρωπον ἐν
Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων—εἴτε ἐν
σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ
οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον
ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς§ τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν—⁴ ὅτι ἠρπάγη
εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα
ρήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ⁵ Ὑπὲρ
τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ
οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.*
⁶ Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι
ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μὴ τις
εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει
τι† ἐξ ἐμοῦ.

The ‘thorn in the flesh’

* **12:1** δὴ **f**³⁵ [62%] RP,HE,OC,TR,CP | δεῖ **ϕ**⁴⁶B [37%] NU |
δε **κ** [1%] † **12:1** συμφερει μοι **f**³⁵ (96.5%) RP,HE,OC,TR,CP
| συμφερων μεν **ϕ**⁴⁶κB (2.3%) NU | συμφερων 2 (0.5%) | three
other variants (0.7%) ‡ **12:1** γαρ **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP
| δε **ϕ**⁴⁶κ [2%] NU | δε και B § **12:3** εκτος **f**³⁵ κ [99.5%]
RP,HE,OC,TR,CP | χωρις **ϕ**⁴⁶B [0.5%] NU * **12:5** μου **f**³⁵ κ
[98.5%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶B [1.5%] NU † **12:6** τι **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶
[98%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — κB,I [2%]

7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων,‡ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,§ ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν* ἵνα με κολαφίζῃ—ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. 8 Ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῆ ἀπ’ ἐμοῦ. 9 Καὶ εἶρηκέν μοι, «Ἄρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμίς μου† ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται.»‡ Ἦδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ§ ἐπ’ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. 10 Διό, εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν* στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

Apostolic signs were produced

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος·† ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ’ ὑμῶν συνίστασθαι, οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη‡

‡ 12:7 ἀποκαλυψεων f³⁵ p⁴⁶ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 διο κA,B [2%] NU § 12:7 υπεραιωμαι f³⁵ κ [50%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | υπεραιωμεν p⁴⁶ [44%] | υπεραιωμαι [4%] | υπερερωμαι A,B [2%] | two other variants * 12:7 σαταν f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | σατανα p⁴⁶ κA,B [2%] NU † 12:9 μου f³⁵ [98.5%] RP,HE,OC,TR,CP | — p^{46v} κA,B [1.5%] NU ‡ 12:9 τελειουται f³⁵ [98.5%] RP,HE,OC,TR,CP | τελειται κB [1%] NU | τελειτε A [0.5%] § 12:9 επισκηνωση *rell* | επισκηνωσει [18%] | two other variants * 12:10 εν f³⁵ A [98%] RP,HE,OC,TR,CP | και p⁴⁶ κB [1.5%] NU | και 1 [0.5%] † 12:11 καυχωμενος f³⁵ (83.9%) RP,HE,OC,TR,CP | καυχομενος (5.7%) | — p⁴⁶ κA,B (10.4%) NU ‡ 12:12 κατειργασθη *rell* | κατειργασται CP

ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις^S καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. ¹³ Τί γάρ ἐστιν ὃ ἠττήθητε,* ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

Still not burdening

¹⁴ Ἴδού, τρίτον[†] ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω[‡] ὑμῶν.^S Οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ^{*} ὑμᾶς—οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ' [†] οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ[‡] περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν,^S ἦττον^{*} ἀγαπῶμαι. ¹⁶ Ἐστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' [†] ὑπάρχων πανοῦργος, δόλω^ω ὑμᾶς ἔλαβον.> ¹⁷ Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ Παρεκάλεσα Τίτον

§ 12:12 ἐν σημείοις **f**³⁵ (92%) RP,HE,OC,TR,CP | 2 τε **ϕ**⁴⁶**κ**(B) (4.5%) NU | 2 A (2.3%) | και 12 (0.5%) | και 2 (0.5%) | one other variant * **12:13** ἠττηθητε **f**³⁵ A [85%] RP,HE,OC,TR,CP | ητηγηθητε [13%] | ησσωθητε **ϕ**⁴⁶**κ**B [1%] NU | four other variants [1%] † **12:14** τριτον **f**³⁵ [75%] RP,HE,OC,TR | 1 τουτου **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [25%] CP,NU ‡ **12:14** καταναρκησω *rell* | κατεναρκησα CP **§ 12:14** υμων **f**³⁵ [87%] RP,HE,OC,TR,CP | υμιν [7%] | υμας [3.5%] | — **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [2.5%] NU * **12:14** αλλ **f**³⁵ [45%] TR | αλλα **ϕ**⁴⁶**κ**A,B,C [55%] RP,HE,OC,CP,NU † **12:14** αλλ *rell* | αλλα **ϕ**⁴⁶**κ**A [3%] NU ‡ **12:15** και **f**³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [1.5%] NU | two other variants **§ 12:15** αγαπων **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ B [95%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | αγαπω **κ**A [5%] * **12:15** ηττον **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | ησσον **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [3%] NU † **12:16** αλλ *rell* | αλλα **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [10%] NU

καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν — μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν, οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

A little veiled threatening

19 Πάλιν‡ δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; Κατενώπιον τοῦ§ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ, λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 Φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, κάγῳ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε—μή πως ἔρις,* ζῆλοι,† θυμοί, ἐριθειῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι — 21 μή πάλιν ἐλθόντα με‡ ταπεινώσει§ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἧ ἔπραξαν.

13

I will not spare

‡ 12:19 παλιν f³⁵ (96%) RP,HE,OC,TR,CP | παλαι κ(A)B (3.8%) NU | ου παλαι p⁴⁶ (alone) § 12:19 κατενωπιον του f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | κατεναντι p⁴⁶ κA,B [3%] NU * 12:20 ερις f³⁵ p⁴⁶ κA [45%] CP,NU | ερεις B [55%] RP,HE,OC,TR † 12:20 ζηλοι f³⁵ κ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | ζηλος p⁴⁶ A,B [2%] NU ‡ 12:21 ελθοντα με f³⁵ (97.8%) RP,HE,OC,TR,CP | ελθοντος μου p⁴⁶ κA,B (2.2%) NU § 12:21 ταπεινωσει f³⁵ (46.5%) OC,TR | ταπεινωσει (49.2%) RP,HE,CP | 1 με κA (0.5%) | ταπεινωσει με p⁴⁶ B (3.8%) NU

1 Τρίτον* τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. «Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.»² Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρῶν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπῶν νῦν γράφω[†] τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν· ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι,³ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ—ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ[‡] ἐν ὑμῖν⁴ (καὶ γὰρ εἰς ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ). Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησομεθα* σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

Examine yourselves

⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει· ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. Ἦ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν;[†]—εἰ μῆτι[‡] ἀδόκιμοί ἐστε. ⁶ Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.

⁷ Εὐχομαι[§] δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν·* οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι

* **13:1** τριτον **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κ**B [85%] RP,HE,OC,TR,NU | ιδου 1 A [15%] CP † **13:2** γραφω **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,I [3%] NU ‡ **13:3** δυνατει *rell* | δυναται [1%] CP | αδυναται [5%] | δυνατοι [2%] | two other variants § **13:4** ει **f**³⁵ A [92%] RP,HE,OC,TR,CP | — **κ**B [8%] NU * **13:4** ζησομεθα **f**³⁵ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | ζησομεν **κ**A,B [4%] NU | ζησωμεν [2%] | ζησωμεθα [2%] | ζων **ϕ**⁴⁶ † **13:5** εστιν **f**³⁵ **κ**A [99%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ **B** [1%] NU ‡ **13:5** μητι **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B [95%] RP,HE,OC,TR,NU | 1 αρα [5%] CP § **13:7** ευχομαι **f**³⁵ [91%] RP,HE,OC,TR,CP | ευχωμεθα **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B [9%] NU * **13:7** κακον μηδεν *rell* | 21 [18%]

φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε[†] (ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν). ⁸ Οὐ γὰρ δυνάμεθα τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' [‡] ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ Χαίρομεν γὰρ[§] ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε. Τοῦτο δὲ* καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.[†] ¹⁰ Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρῶν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι,[‡] κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέν μοι ὁ Κύριος,[§] εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Conclusion

¹¹ Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε· παρακαλεῖσθε· τὸ αὐτὸ φρονεῖτε· εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς* εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι.[†] ¹³ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ¹⁴ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν[‡] Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων

[†] **13:7** ποιητε *rell* | ποιεите *κ* [11%] | ποιεται [2%] | ποιηται [1%] [‡] **13:8** αλλ *rell* | αλλα *ϕ*⁴⁶*κ* [1%] NU | omit clause [8%] [§] **13:9** γαρ *rell* | — [15%] * **13:9** δε *f*³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | — *ϕ*⁴⁶*κ*_{A,B} [6%] NU [†] **13:9** καταρτισιν *rell* | καταρτησιν [30%] CP [‡] **13:10** χρησημαι *rell* | χρησημαι [15%] [§] **13:10** εδωκεν μοι ο κυριος *f*³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | 3412 *ϕ*⁴⁶*κ*_{A,B} [6%] NU * **13:11** της *f*³⁵ [30%] CP | — *ϕ*⁴⁶*κ*_{A,B} [70%] RP,HE,OC,TR,NU [†] **13:12** αγιω φιληματι *f*³⁵ *κ*B [80%] RP,HE,OC,TR,NU | 21 *ϕ*⁴⁶*A* [20%] CP [‡] **13:14** ημων *f*³⁵ [40%] | — *ϕ*⁴⁶*κ*_{A,B} [60%] RP,HE,OC,TR,CP,NU

ὁμῶν. Ἀμήν. §,*

§ **13:14** αμην f³⁵ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ⁴⁶ κα, B [8%]
 NU * **13:14** The citation of f³⁵ is based on the following thirty-six MSS—18, 35, 141, 201, 204, 328, 386, 432, 444, 757, 824, 928, 986, 1072, 1075, 1100, 1249, 1482, 1503, 1548, 1617, 1637, 1652, 1725, 1740, 1855, 1864, 1865, 1892, 1897, 2352, 2431, 2466, 2554, 2587 and 2723—all of which I collated myself. 2554 is a ‘perfect’ representative of f³⁵ in 2 Corinthians, as it stands, as were the exemplars of 1865 and 2723. For a book this size the uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Aegean, Patmos, Constantinople, Bucharest, Trikala, Meteora, Athens, Mt. Athos [seven different monasteries], Grottaferrata, Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception. In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant within either ( ) or [ ]. I have used ( ) for the evidence taken from *TuT*, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I used Reuben Swanson’s excellent collations (*New Testament Greek Manuscripts: 2 Corinthians* [Ed. Reuben Swanson, Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2005]). For 2 Corinthians Swanson collated 83 MSS, five being fragmentary (for any given variant set there will usually be at least 75 MSS listed), and I occasionally supplemented from Scrivener and von Soden—the percentages offered, I have used [ ] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources. I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ±1%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ±2%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ±10%—by comparing Swanson with *TuT*, I believe one can make a fairly accurate extrapolation. However, I guarantee the witness of Family 35. Please see the last footnote for Matthew for further information.

Η Καινή Διαθήκη
The Greek New Testament According to Family 35,
Wilbur Pickering

Copyright © 2020 Wilbur N. Pickering

Language: Ελληνικά (Greek, Ancient)

Dialect: Koine

Contributor: Dwayne Green, Robert A. Boyd

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Apr 2024 from source files dated 21 Feb 2024

cf64fb6f-e463-5ebb-820f-5a4a7bb37b73